

TELLING VAN BLAUWE REIGERNESTEN IN 1980-84

Jannes Santing en Arend J. van Dijk

Sinds 1970 beschikken we over een vrij volledig beeld van het aantal Blauwe Reigers dat in Drenthe broedt. In *Vogels van Drenthe* is een overzicht van kolonies opgenomen tot en met 1980. Sindsdien zijn de tellingen voortgezet en in dit verslag zijn de telgegevens van 1981 tot en met 1984 opgenomen en worden vergelijkingen gemaakt met de telgegevens van voorgaande jaren.

Werkwijze en medewerkers

Elk jaar worden tellers benaderd met het verzoek 'hun' Blauwe Reigerkolonie te tellen. Tellingen vinden meestal plaats in begin mei, juist voor veel loofbomen in het blad komen en vaak ook nogmaals later in het seizoen. Bekende kolonies worden meestal wel geteld, maar nieuwe en vaak kleine of solitaire vestigingen worden niet altijd meegenomen. In Drenthe vormt het tellen van nesten in een kolonie meestal geen probleem. Problemen zitten meer in het onvolledig onderzoeken van gebieden waar zich Blauwe Reigers kunnen hebben gevestigd. Vaak wordt pas in het tweede of derde jaar na vestiging (bij de coördinator) bekend dat er zich reigernesten bevinden. Werkelijk overal in Drenthe kunnen zich reigers vestigen en het is ondoenlijk om jaarlijks alle bomen, bosjes en bossen af te zoeken naar reigernesten. Reigers nestelen soms in een Roekenkolonie en hun nesten vallen dan nauwelijks op. Omdat de meeste (grote) vestigingen wel worden geteld, mogen we aannemen dat de totaalaantallen een redelijk beeld geven van de werkelijkheid.

In 1981-84 werden tellingen verricht door T. Bakker, H. de Boer, S. Braakma, J. Dekkema, A.J. van Dijk, P.B. Gelderloos, G. Goedkoop, C. ten Haken, J.H. Hilbrands, F.R. ten Hoor, Jeugdvogelwerkgroep Zuidlaren, J. Kleine, medewerkers van de P.P.D. van Drenthe, J. Santing, J. en L. van der Velde, P. Verbij, VWG 'De Koperwiek', L. Warners en B. Winters. De coördinatie berustte bij A.J. van Dijk (1981-1982) en J. Santing (1983-1984).

Broedvogelaantallen en verspreiding

De ligging van de vestigingen is aangegeven in figuur 1 en het aantal nesten in tabel 1. De nummers in de tabel komen overeen met die op de

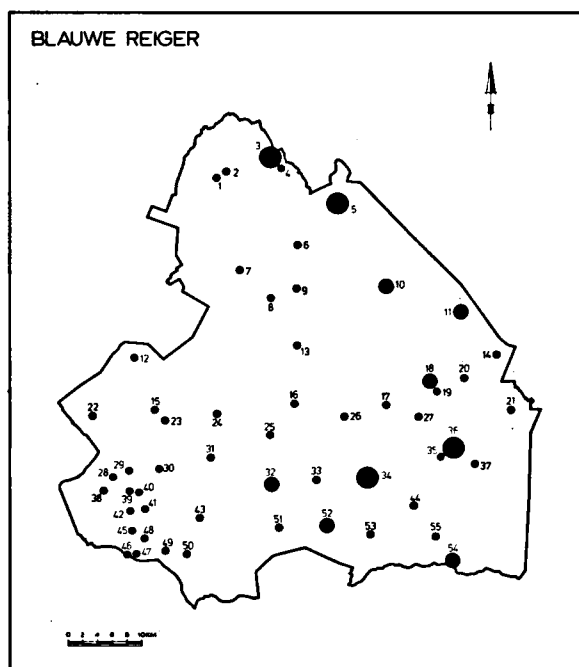

Fig. 1. Broedvogelverspreiding van de Blauwe Reiger in 1980-84. Elke vestiging uit de periode 1970-84 is aangegeven met een nummer. De nummering komt overeen met die in tabel 1.

kaart. Kenmerkend voor de verspreiding van de Blauwe Reiger in Drenthe is de binding aan het patroon van beken. In het veenkoloniale deel en directe omgeving zijn de vestigingen gebonden aan de nog aanwezige kanalen en wijken. Het totaal aantal reigernesten wisselt nogal. Soms is een toe- of afname te wijten aan het niet (volledig) tellen van één of meer vooral grote vestigingen maar evengoed kan b.v. de invloed van een zachte of strenge winter een rol spelen.

De vrij forse toename van 1982 naar 1983 heeft voor een deel te maken met het tellen van één vestiging. De moeilijk te tellen vestiging Emmerdennen (nr. 36) werd in 1983 waarschijnlijk voor het eerst sinds lange tijd volledig geteld. De toename van 18 tot 44-45 paar is dus waarschijnlijk geen werkelijke toename. In Barger-Oosterveld (nr. 37) werd in 1983 een nieuwe vestiging ontdekt. De reigers zaten hier waarschijnlijk al enkele jaren, maar precies is dat niet bekend.

Verder wordt er op gewezen dat het totaal in 1980 in tabel 1 iets afwijkt van het totaal in *"Vogels van Drenthe"* (pag. 87): resp. 209-212 en

206-209 paar. De reigerkolonie nr. 2 (De Braak) telde in 1980 geen 38 maar 34 nesten en verder nestelde 1 paar te Havelte.

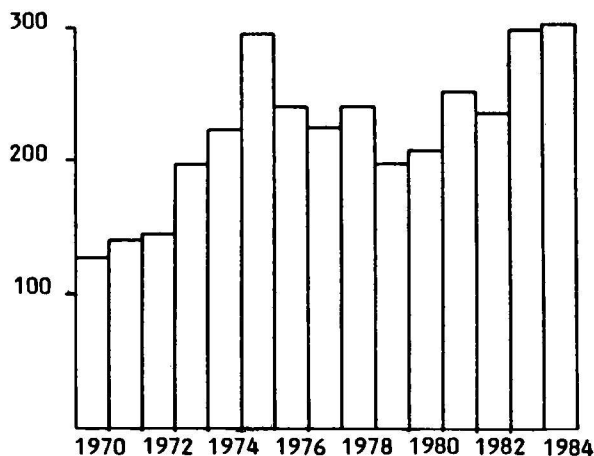
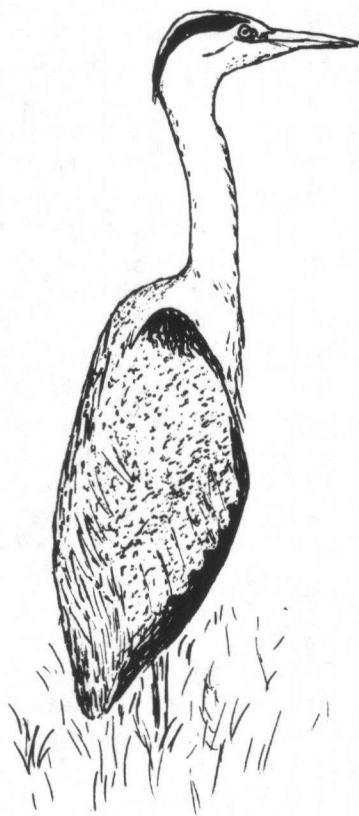

Fig. 2. Het broedbestand van de Blauwe Reiger in Drenthe in 1970-84 (1970-80 naar Van Dijk & Van Os 1982).

In figuur 2 zijn de totalen van de laatste 15 jaar opgenomen. Aanvankelijk zien we een toename en daarna een periode van schommelende aantallen. Waarschijnlijk hangt de toename in 1970-75 samen met het steeds vollediger worden van de tellingen en door het grote aantal zachte winters. Wellicht spelen ook veranderingen in het milieubeheer hierin een rol, zoals verminderd gebruik van persistente landbouwvergiften, waterzuivering en bescherming van de reigers en hun nesten. Ook het broedbestand van veel roofvogels liet in deze periode een toename zien (zie o.a. van Dijk & van Os 1982). In de periode 1975-84 vallen grote aantalsdalingen samen met winters waarin strenge vorst voorkwam (1975/76 en 1978/79). Volgt op zo'n winter weer een winter met strenge vorst (1979/80, 1980/81 en 1981-/82) dan is er echter geen sprake van een afname van het Drents totaal (soms wel per kolonie). Kennelijk weten Blauwe Reigers zich dan goed te redden. Of het aantal paren in de toekomst tussen 200 en 300 zal blijven schommelen of dat er hogere dan wel lagere totalen uit de bus zullen komen is de vraag. Wanneer de tellingen van de Blauwe Reigernesten worden voortgezet -en dat is zeker de bedoeling- dan zullen we daar in de toekomst wel achter komen.

Literatuur

Van Dijk, A.J. & B.L.J. Van Os, 1982. Vogels van Drenthe. Van Gorkum, Assen.

Tabel 1 Aantal paren van de Blauwe Reiger in 1980-84. Ontbrekende volgnummers (bijv. 2 en 4) hebben betrekking op in de jaren zeventig (incidenteel) bezette vestigingen; deze vestigingen zijn wel opgenomen in figuur 1.
+ = aanwezig, aantal onbekend; = geen gegevens; 0 = is niet aanwezig.

nummer en plaats	vestiging	1980	1981	1982	1983	1984
1. Roden	Mensinghe	2	0	0	0	0
3. Eelde	De Braak	34	52	56	64	54
5. Zuidlaren	Laarwoud	25	20-22	25	26	25
6. Tynaarlo	Eischenbroek/Oude Molen	1	3	4	5	3
7. Norg	Huis ter Heide	6	7	6	7	6
9. Assen	Dreesmanbosje	3	2	0	0	0
10. Gieten	Bonnerveld	17	21	19	18	20
11. Nieuw-Buinen	Noorderdiep 91	7	8	6	8	11
12. Vledder	Wateren	0	0	1	0	0
13. Hooghalen	Boswachterij Hooghalen	0-1	0	0		
14. Valthermond	Kavelingen	2	4-5	7	10	10
15. Diever	Oldendieper(nieuw in 1983)	0	0	0	1	1
16. Westerbork	Padenbos	1	0		0	
18. Exloo	Hegebos	10-11	4	5	3	6
20. Valthermond	Kerkhof 60e laan (nw.in 1982)	0	0	0-1	3	5
21. Roswinkel				0-1	0	0
22. Vledder	Frederiksoord	5	4	4	5	7
23. Dwingeloo	Westeinde	1	1	2	2	3
24. Lheebroek	Boswachterij Dwingeloo	2	6	7	8	11
25. Wijster	Vosseberg	7	5	3	5	5
26. Wezup			1			
27. Klijndijk	Zijtakbosje	5	4	5	6	3
28. Havelte	Eursinge	0	4	6	5	5
29. Havelte	Attelte	1	0	1	2	4
30. Ansen	Kaskoele	0	0	1	0	0
31. Ruinen	Kraloo en Anholt	2	2	2	1	0-1
32. Tiendeveen	Kattenburg	11	7	7	6	8
34. Oosterhesselen	De Klencke	17	44	19	18	11
35. Emmen	Noorderdierenpark	3	+	0-1	0	0
36. Emmen	Emmerdennen	18	11	18	44-45	51
37. Bargerroosterveld	R.K.-Kerk (ontdekt in 1983)			+	15	13
39. Ruinerwold	Dr. Laryweg 87 (Visserbos)	0	1	0	0	0
41. Ruinerwold	Sultansberg	0	2	1	2	2
42. Ruinerwold	Dijkhuizen-zuid	1	1	0	0	0
43. Ruinen	Huis te Echten	2	1	1	2-3	2
44. Veenoord	De Slagen	2	2	1-2	0	0
45. Ruinerwold	Broekhuizen	1	0	0	0	
47. De Wijk	Dikninge	2	1	1	1-2	1
48. De Wijk	Rogat	3	2	3	2	2-3
49. De Wijk	De Stapel	0-1	0	0	0	0
50. Veeningen	Bos aan de Veeningewijk	3	3	4	5	6
52. Nieuwlande	Zwindersche veld	7	16	14	13	14
54. Schoonebeek	Koelveen	5	10	3	11	12
55. Schoonebeek	Berenbosje (nieuw in 1984)					2
totaal		206-209	249-252	232-236	297-300	303 305